Głębokie sieci neuronowe

Głębokie sieci neuronowe - Plan

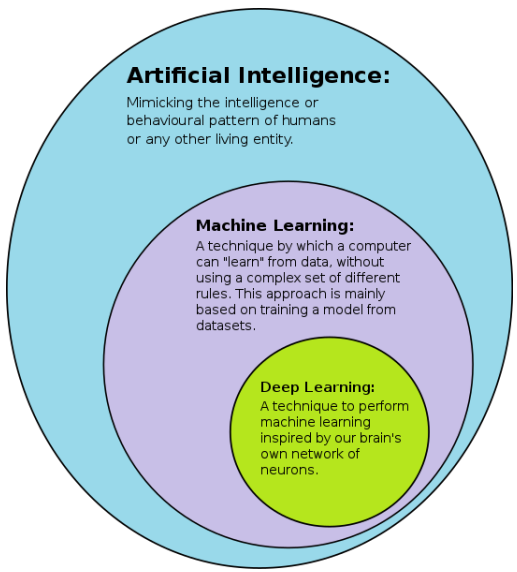
1. Głębokie MLP (DNN)
2. Sieci splotowe (CNN)
3. Sieci rekurencyjne (RNN) i uczenie sekwencji
4. Autoenkodery (AE), Deep belief network (DBN)
5. Generative Adversarial Networks (GAN)
6. Modele z uwagą, transformery i LLMy

Literatura

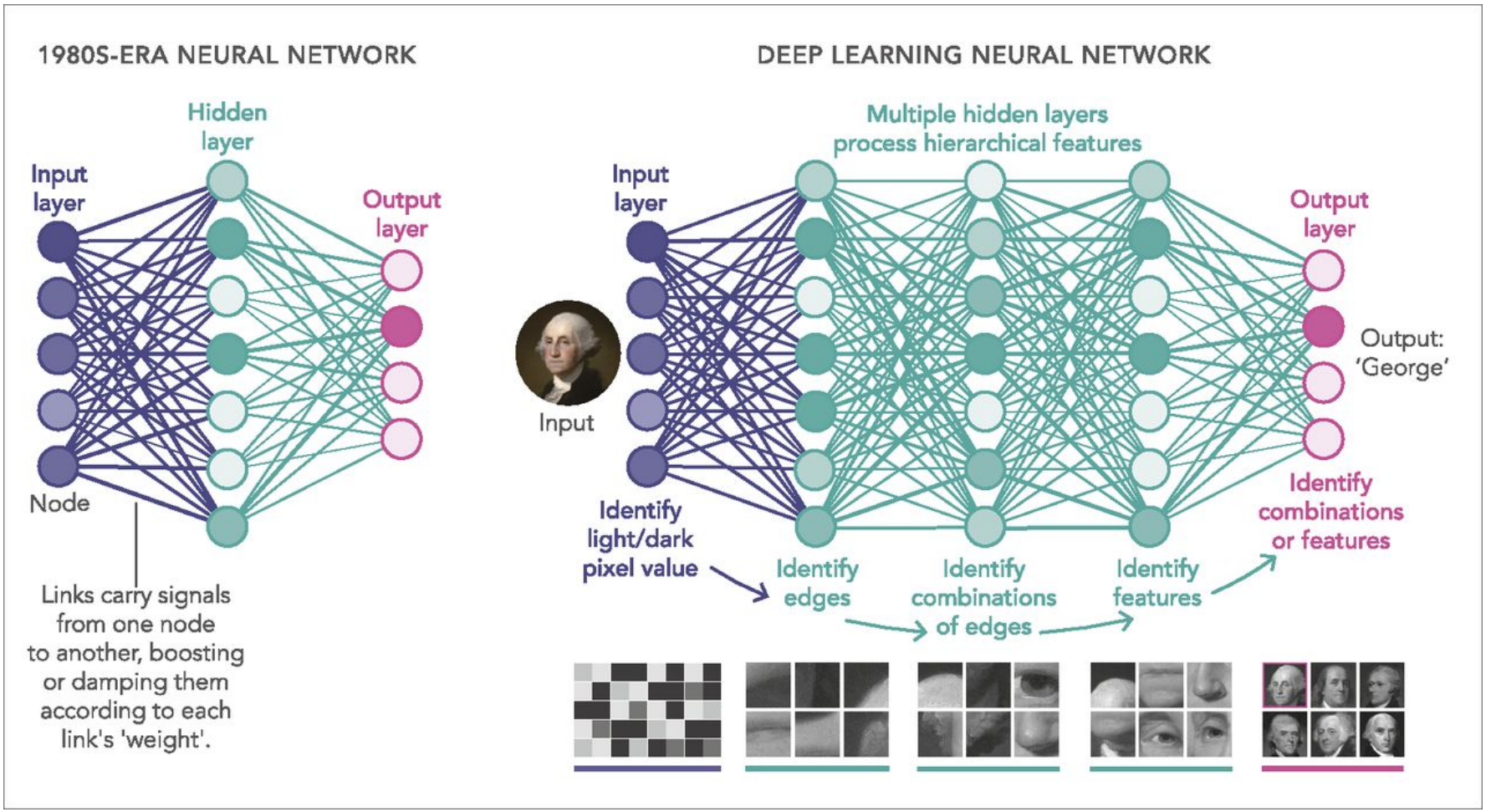
- Ian Goodfellow, Yoshua Bengio and Aaron Courville, *Deep Learning*. MIT Press, 2016, `http://www.deeplearningbook.org`
- Michael Nielsen, *Neural Networks and Deep Learning*, `http://neuralnetworksanddeeplearning.com/`
- Aston Zhang, Zachary C. Lipton, Mu Li, Alexander J. Smola, *Dive into Deep Learning*, `https://d2l.ai/`
- Julien Vitay, *Neurocomputing*, `https://julien-vitay.net/lecturenotes-neurocomputing/`
- Denny Britz, *Deep Learning Glossary*, `http://www.wildml.com/deep-learning-glossary/`

Głębokie uczenie to zbiór metod uczenia maszynowego

- zbudowane z **wielu warstw realizujących nieliniowe transformacje**
- tworzą **model hierarchiczny**
  warstwy odwzorowują kolejne poziomy abstrakcji, najniższe warstwy tworzą reprezentację najprostszych cech (*surowego*) sygnału wejściowego, wyższe warstwy generują bardziej ogólne koncepty, bazując na relacjach z poprzednich warstw
- automatycznie **uczą się reprezentacji** (wykrywają cechy)
- **Transfer learning** - wykorzystanie wiedzy zdobytej przy rozwiązywaniu innego (podobnego) problemu, np. „przeszczep" wag wybranych warstw sieci

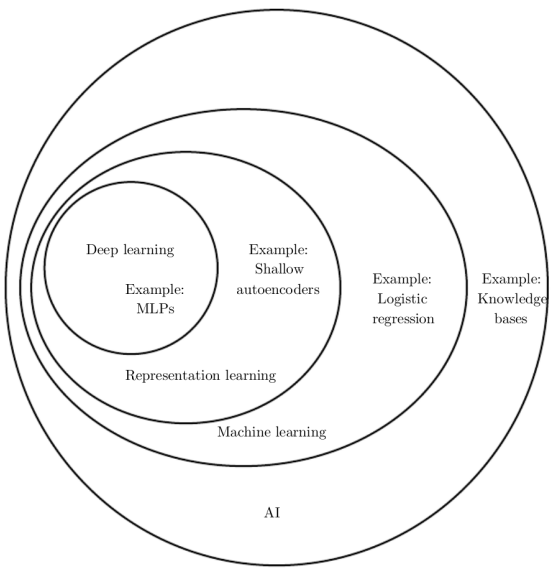
Hierarchia reprezentacji

Rys: ☞ What are the limits of deep learning? by Mitchell Waldrop

Representation learning

Metody uczące się reprezentacji
metody uczenia maszynowego posiadające mechanizmy automatycznego tworzenia takiej reprezentacji danych (ekstrakcji cech), która istotnie poprawia zdolność algorytmów w rozwiązywaniu poszczególnych zadań.

Goodfellow, 2016 [1]

Głębokie vs. płytkie uczenie

Krótka (nieformalna) definicja: głębokie uczenie, gdy model ma więcej niż 2 nieliniowości w najkrótszej ścieżce prowadzącej od wejścia do wyjścia

Płytkie modele

- do 2 warstw (nieliniowych transformacji), np. regresja logistyczna, SVM, MLP z jedną warstwą ukrytą
- wymagają odpowiednio przygotowanych cech

Głębokie modele

- więcej niż 2 warstwy przetwarzania, np. wielowarstwowe MLP, sieci rekurencyjne RNN, sieci splotowe CNN
- model hierarchiczny, wiele transformacji od wejścia do wyjścia
- każda „warstwa" tworzy reprezentację danych na innym poziomie abstrakcji
- możliwość pracy na „surowych" danych $\rightarrow$ **modele end-to-end**

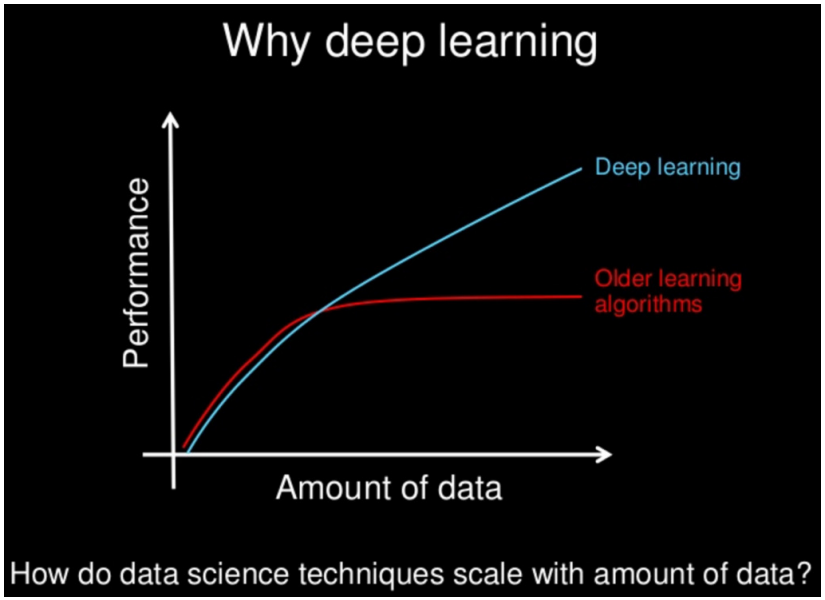
Po co nurkować w głąb?

- **Uniwersalny aproksymator:** sieć MLP z jedną warstwą ukrytą jest w stanie aproksymować dowolną funkcję z dowolną dokładnością
- Głębokie uczenie jest trudniejsze w realizacji od uczenia płytkich modeli; problemy dotyczą nie tylko treningu, ale też interpretacji działania modeli

Po co więc tworzyć głębsze sieci?

- „Płytkie" modele wymagają o wiele (wykładniczo) więcej neuronów do osiągnięcia tej samej dokładności co głębokie modele
- „Płytkie", ale szerokie modele łatwiej się przetrenowują; znalezienie rozwiązania złożonego jest trudniejsze niż w modelach głębszych
- Złożone problemy wymagają złożonych modeli

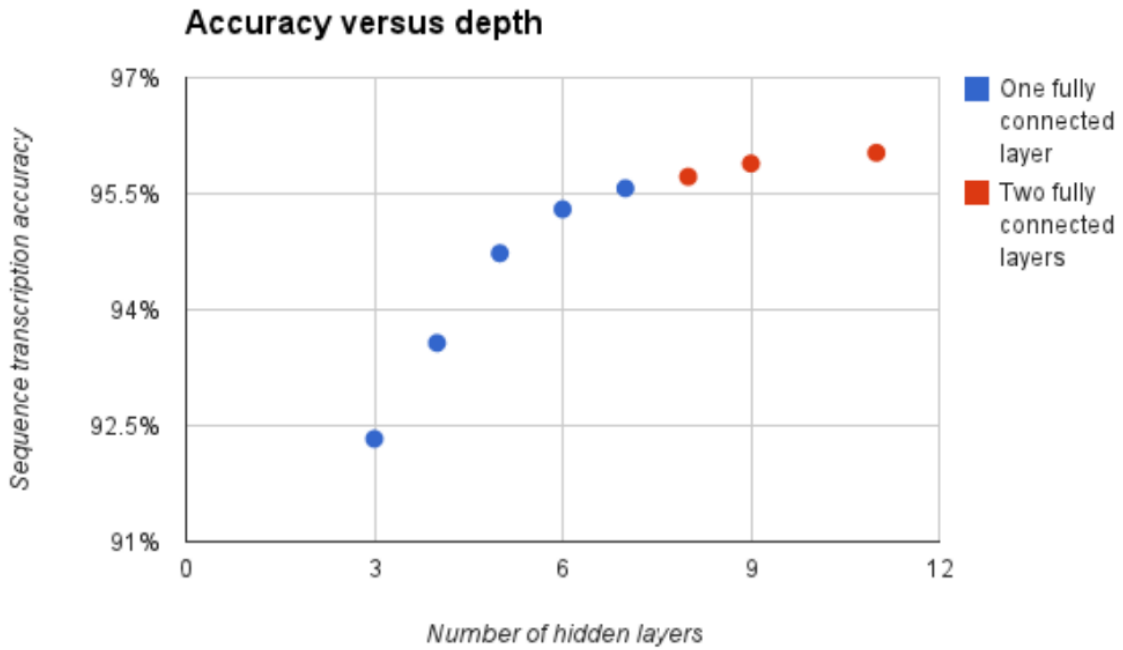
Skalowalność wyników

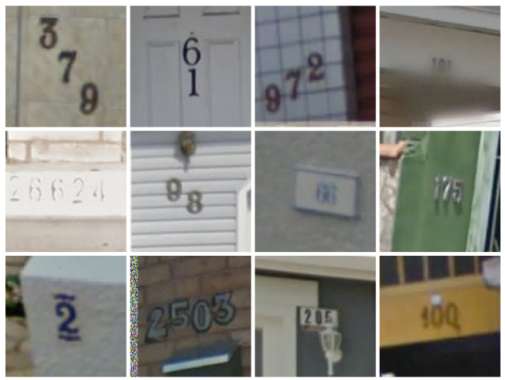
- duża ilość dostępnych danych (z etykietami) - Big Data, sieci głębokie wymagają dużej liczby danych
- duża dostępna moc obliczeniowa (GPU, TPU), głębokie uczenie wiąże się z wykonywaniem wielu operacji mnożenia macierzy
- nowe metody pozwalające skutecznie uczyć głębokie modele

Rys: ☞ Why should you care about deep learning? Andrew Ng

Głębokość a poprawność klasyfikacji

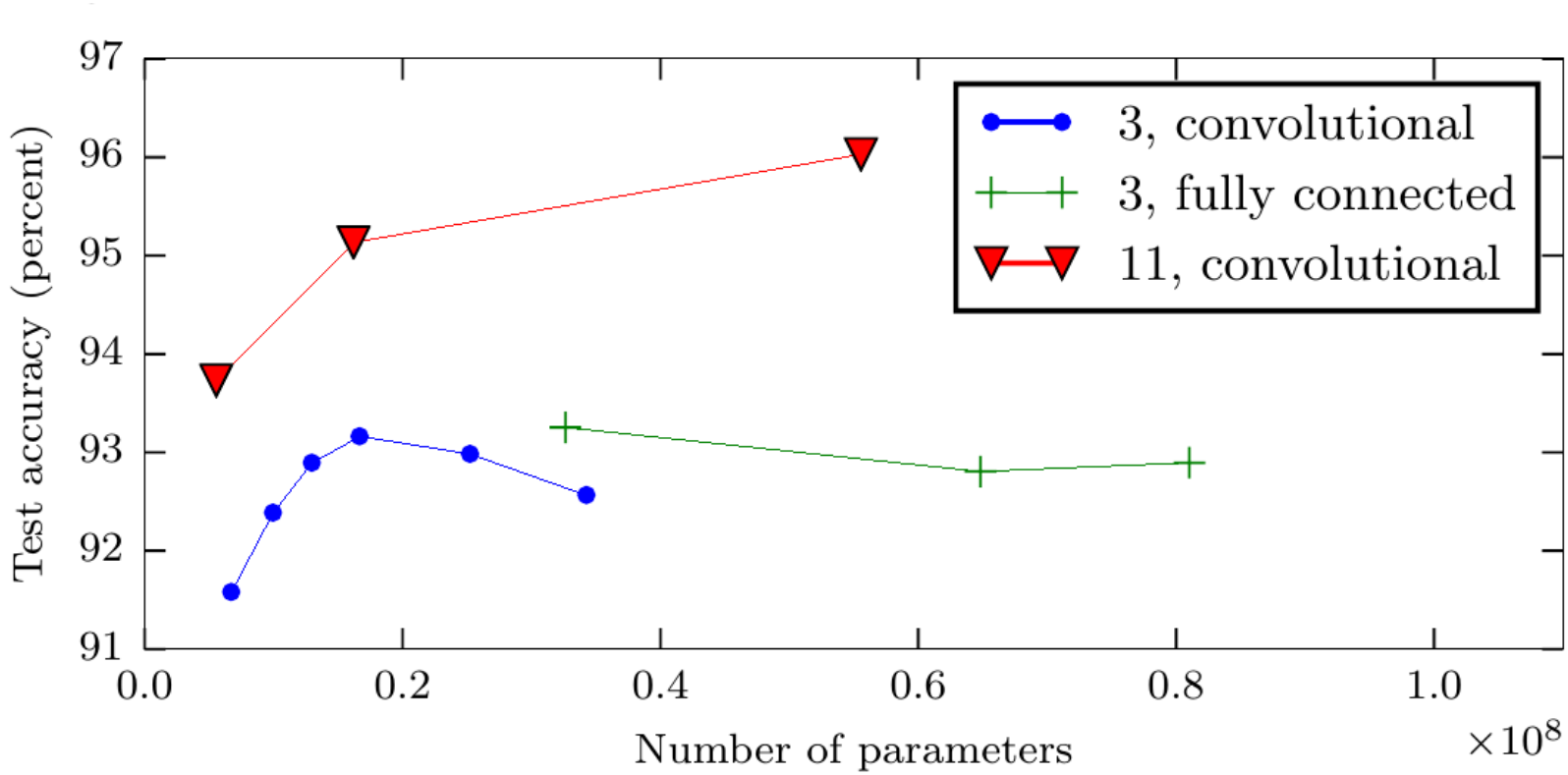
Street View House Numbers dataset (SVHN)
200k numerów domów

Głębokość jest niezbędna do zbudowania odpowiedniej reprezentacji i osiągnięcia lepszej poprawności

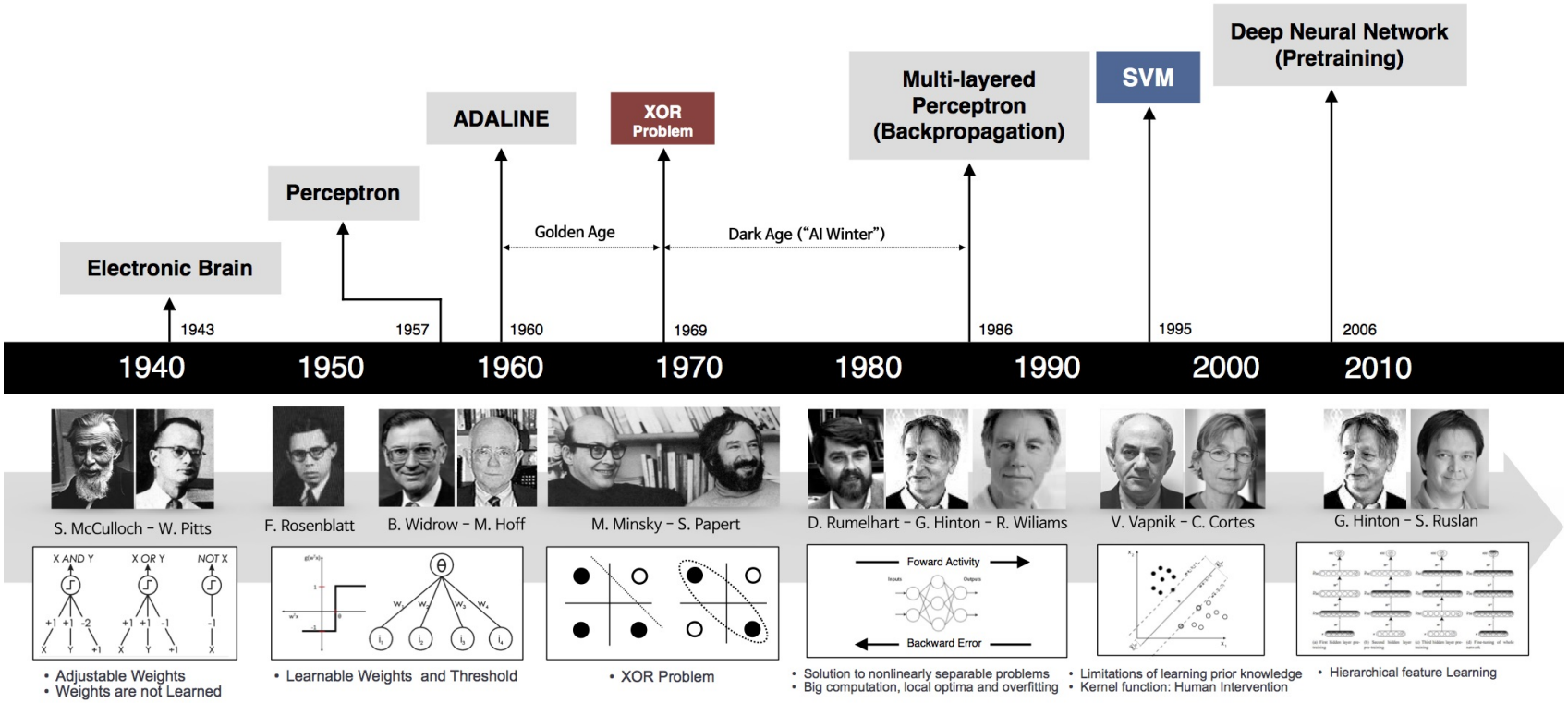
Goodfellow, et al. (2014) Multi-digit Number Recognition from Street ViewImagery using Deep Convolutional Neural Networks

Głębokość ma znaczenie

Zwiększanie liczby parametrów płytkich modeli nie wystarczy do osiągnięcia poprawności modeli głębokich
Głębokość może mieć większe znaczenie od liczby parametrów modelu

Goodfellow, et al. (2014) Multi-digit Number Recognition from Street ViewImagery using Deep Convolutional Neural Networks

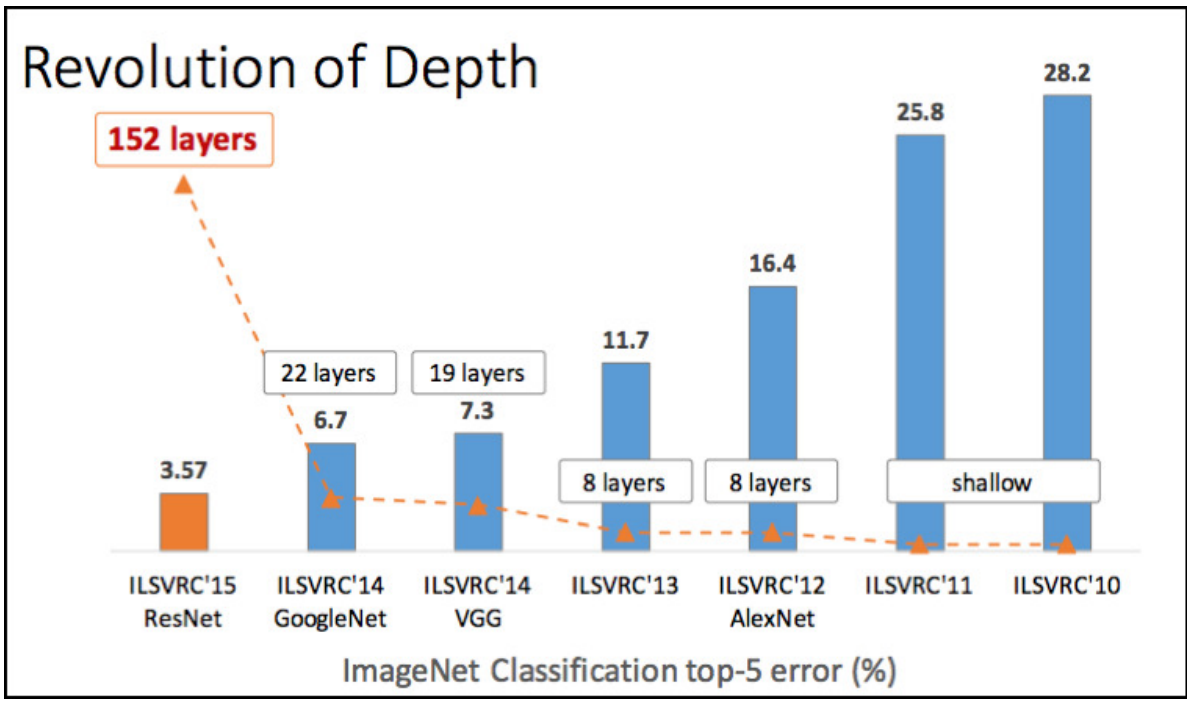

Geoffrey E. Hinton et al., „A fast learning algorithm for deep belief nets", 2006
R. Salakhutdinov, G. Hinton, „Deep Boltzmann Machines", 2009

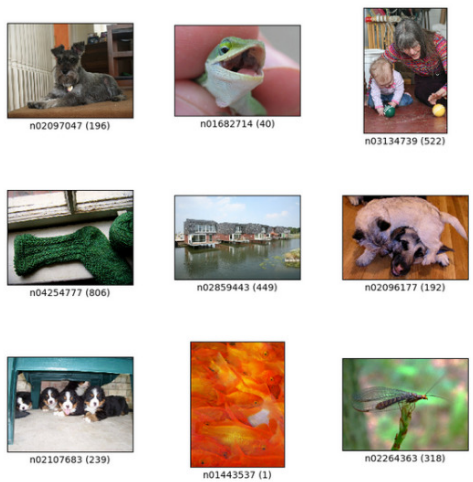
https://beamandrew.github.io/deeplearning/2017/02/23/deep_learning_101_part1.html

State-of-the-art results

☞ ImageNet Large Scale Visual Recognition Challenge (ILSVRC)

Dane ImageNet 2012: klasyfikacja obrazów, trening 1.26 M zdjęć, 1000 kategorii, poziom człowieka $\approx$ 5% błędów

Rankingi modeli:

- klasyfikacja obrazów ☞ Are we there yet?
- ☞ Discover SOTA papers with code
- ☞ The open, callable registry of SOTA

Rys: ☞ The revolution of deepth, Armando Vieira

Wszędzie AI

- rozpoznawanie obiektów (twarzy, emocji), etykietowanie i lokalizacja obiektów, segmentacja obrazów
- automatyczne tłumaczenie, analiza tekstu, mowy,
- modele języka (GPT, BERT, ...), modele wielo-modalne
- przewidywanie wyników wyborów, trzęsień ziemi, sekwencjonowanie białek (AlphaFold)
- sterowanie robotami, samochodami, gry komputerowe (AlphaGo, AlphaStar)
- kompresja sygnałów, rekonstrukcja obrazów, odszumianie sygnałów, kolorowanie czarno-białych filmów, zwiększanie rozdzielczości ...
- generowanie i synteza sygnałów: muzyki, obrazów (Midjourney, DALL-E 2), tekstu, pisma ręcznego, mowy, kodu komputerowego, ...
- AI tworzące AI (Google AutoML), AI rozmawiające z AI (Google Duplex)

DNN

Głębokie MLP

MLP przypomnienie

Typy neuronów

- liniowe, sigmoidalne, tanh
- funkcje sigmoidalne nasycają się, co utrudnia optymalizację
- ReLU, Maxout - szybsza zbieżność, nie nasycają się

Optymalizacja metodami spadku gradientu lub innymi:

- wsteczna propagacja
- SGD, trening z momentem, RPROP
- metody 2 rzędu: Newtona, Levenberg-Marquarda, gradientów sprzężonych, kosztowne - wymagają obliczenia odwrotności Hessianu
- Adam, AdaGrad, moment Nesterova - nowe algorytmy uczenia

Metody regularyzacji:

- L_1, L_2, wczesne zatrzymanie
- dropout, batch normalization, gradient clipping, data augmentation, ...

Funkcje kosztu - przypomnienie

Błąd średniokwadratowy (MSE)

$$E = \frac{1}{N} \sum (f(\mathbf{x}) - y)^2$$

- problemy aproksymacji (wyjścia ciągłe)
- liniowe neurony wyjściowe

Entropia krzyżowa, Cross-Entropy (CE)

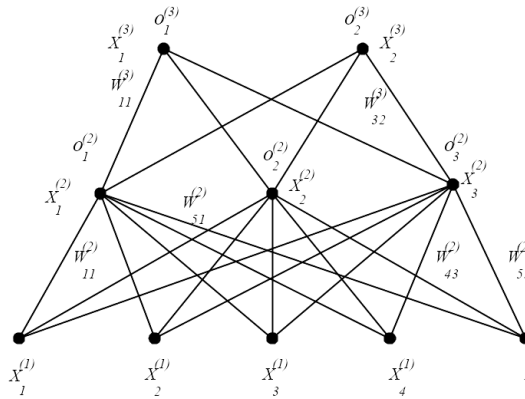
$$E = -\sum y \log f(\mathbf{x})$$

- klasyfikacja (wyjścia binarne)
- softmax lub sigmoidalne neurony wyjściowe

Wsteczna propagacja błędu - przypomnienie

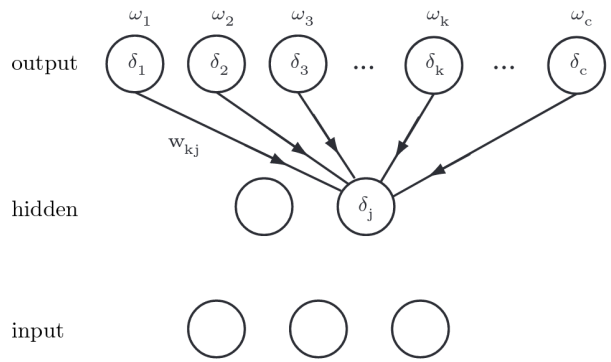
1. Zainicjuj wagi $w_{ij}^{(k)}$ małymi losowymi wartościami
2. Dopóki nie zostanie spełniony warunek stopu, wykonuj
   - propagacja sygnału od wejścia do wyjścia

$$o_i^{(K)} = \sigma\left(\sum_j w_{ji}^{(K)} o_j^{(K-1)}\right)$$

   - propagacja sygnału błędu od warstwy wyjściowej do wejściowej

$$\delta_i^{(K)} = \sigma'\left(z_i^{(K)}\right) \sum_j \delta_j^{(K+1)} w_{ij}^{(K+1)}$$

   - aktualizuj wagi

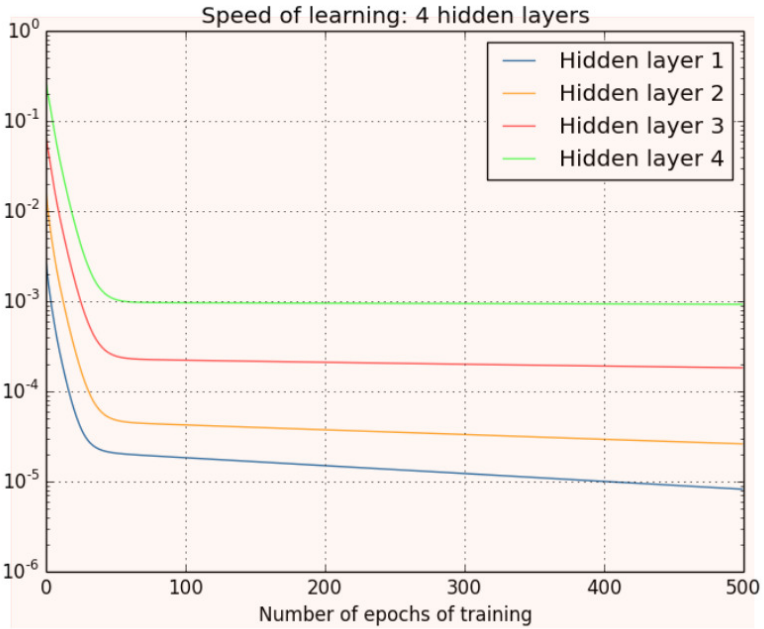
$$\Delta w_{ij}^{(K)} = \eta \delta_j^{(K)} o_i^{(K-1)}$$

Problemy związane z uczeniem (głębokich) sieci

- **zanikający gradient** - błąd propagowany od warstwy wyjściowej zanika przy niższych warstwach powodując zanik tempa uczenia, szczególnie w przypadku funkcji sigmoidalnych
- funkcje ograniczone (sigmoidalna, tangens hiperboliczny) „nasycają się" i posiadają niezerowy gradient tylko w wąskim przedziale aktywacji bliskim 0
- **przeuczenie** - większa liczba parametrów sprzyja przetrenowaniu, potrzebne skuteczne techniki regularyzacyjne
- większa ilość parametrów + duże dane $\rightarrow$ długi czas uczenia i duże wymagania dotyczące pamięci

Zanikający gradient

Przykład:
MNIST, MLP 784x30x30x30x30x10, regularyzacja $\|\mathbf{w}\|^2$

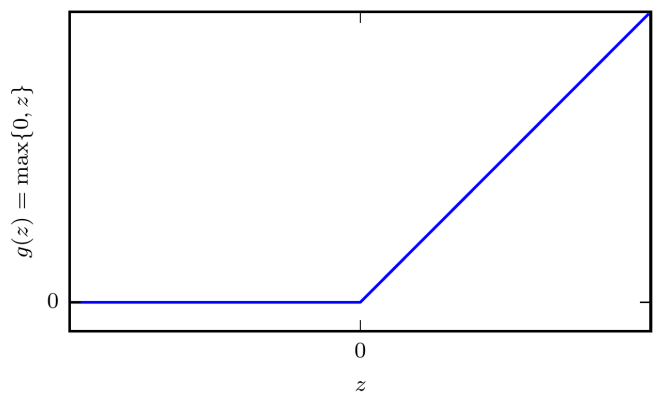

Szybkość uczenia $||\delta||$ drastycznie maleje w głębszych warstwach

Nielsen, 2016 [2]

Rectified linear unit (ReLU)

$$g(z) = \max(0, z), \qquad g'(z) = \begin{cases} 1 & \text{dla} \quad z > 0 \\ 0 & \text{dla} \quad z < 0 \end{cases}$$

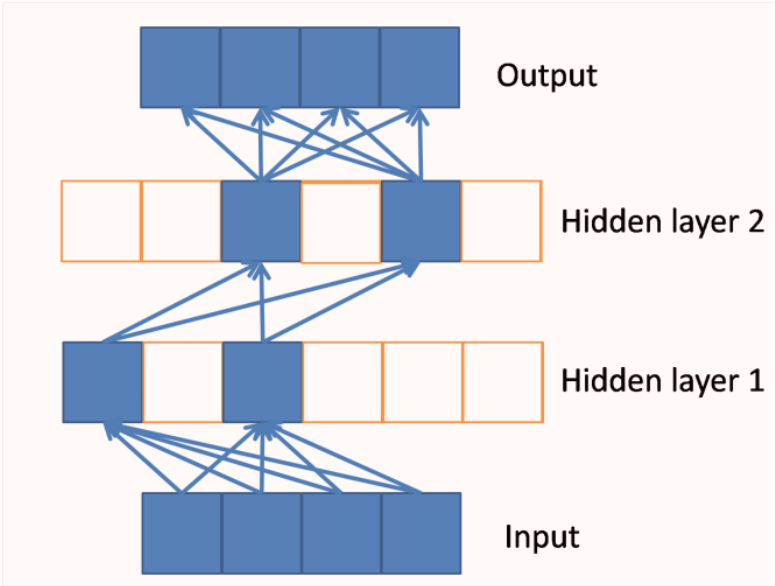
X. Glorot, A. Bordes and Y. Bengio (2011). Deep sparse rectifier neural networks

Korzyści ReLU

- gradient nie znika, gdy jednostka jest aktywna pochodna wynosi 1, to ogranicza problem znikającego gradientu
- fragmentami liniowa, skuteczniejsza optymalizacja metodami gradientowymi
- efektywna obliczeniowo: mnożenie, dodawanie, warunek
- w głębokich sieciach ReLU można pominąć pre-trening (Glorot, 2011)
- **rzadka reprezentacja** (*sparse representation*), tylko część jednostek jest aktywna w czasie przetwarzania sygnału, reszta ma aktywację równą 0

X. Glorot, A. Bordes and Y. Bengio (2011). Deep sparse rectifier neural networks

Rzadka reprezentacja

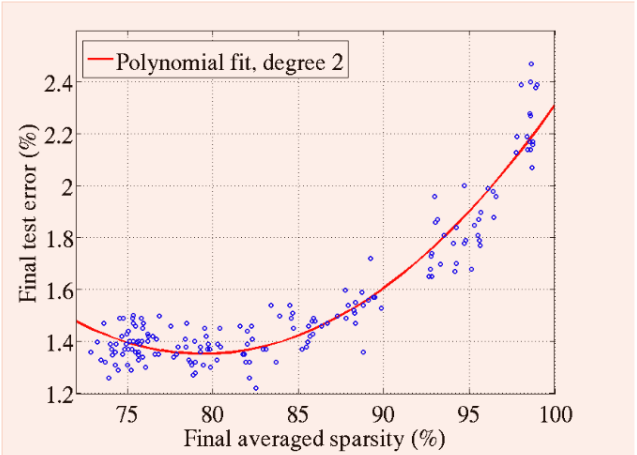

Figure 3: **Influence of final sparsity on accuracy.** 200 randomly initialized deep rectifier networks were trained on MNIST with various L_1 penalties (from 0 to 0.01) to obtain different sparsity levels. Results show that enforcing sparsity of the activation does not hurt final performance until around 85% of true zeros.

Rzadka reprezentacja dodaje nadmiarowość do modelu, zmiana wywołana przez sygnał wejściowy wprowadza zmiany tylko w podzbiorze neuronów. To działa jak automatyczny wybór cech: różne podzbiory neuronów „odpalają się” dla różnych wzorców danych.

ReLU networks results

Sieci z jednostkami ReLU uzyskują dobre wyniki bez konieczności stosowania pre-treningu, czyli metody ustalenia początkowych wartości wag w procesie wstępnego treningu (zazwyczaj nienadzorowanego)

Neuron	MNIST	CIFAR10	NISTP	NORB
***With* unsupervised pre-training**				
Rectifier	**1.20%**	**49.96%**	**32.86%**	**16.46%**
Tanh	**1.16%**	**50.79%**	35.89%	17.66%
Softplus	**1.17%**	**49.52%**	**33.27%**	19.19%
***Without* unsupervised pre-training**				
Rectifier	**1.43%**	**50.86%**	**32.64%**	**16.40%**
Tanh	1.57%	52.62%	36.46%	19.29%
Softplus	1.77%	53.20%	35.48%	17.68%

Glorot, Deep Sparse Rectifier Neural Networks, 2011

Problemy ReLU

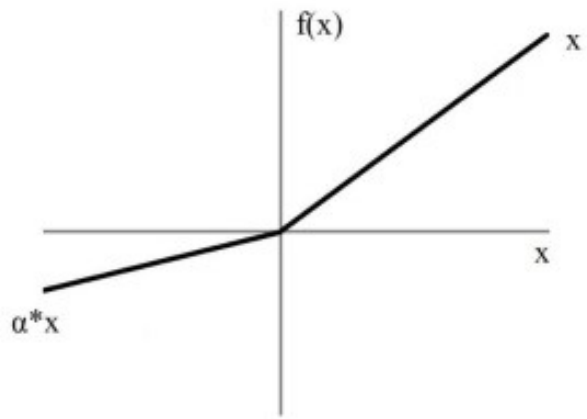
- nie jest różniczkowalne dla $z = 0$
- nie jest symetryczna i wycentrowana w 0
- nieograniczona, może powodować nieograniczony wzrost wartości aktywacji
- **problem umierających ReLU** - gdy neurony osiągają stan permanentnego braku aktywacji $g(z) = 0$ i ich wagi nie są modyfikowane w trakcie uczenia
- druga pochodna równa 0, nie można stosować metod 2 rzędu

Uogólnienia ReLU

- **Absolute ReLU** (Jarrett, 2009), $g(z) = |z|$ skuteczna w szczególnych zastosowaniach, np. dla obrazów z symetrią
- **Leaky ReLU** (Maas, 2013), wprowadza małą (np. $\alpha = 0.01$) wartość aktywacji dla $z < 0$

$$g(z) = \begin{cases} z & \text{dla} \quad z > 0 \\ \alpha z & \text{dla} \quad z < 0 \end{cases}$$

- **Parametric ReLU** odmiana Leaky ReLU, gdzie α podlega optymalizacji w trakcie uczenia

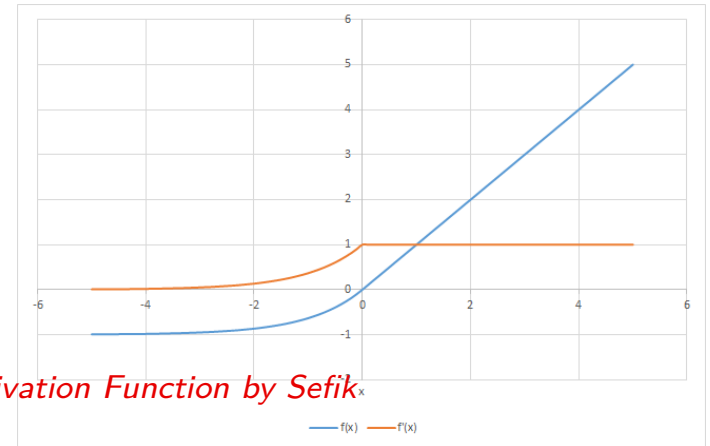
Modyfikacje ReLU

- **Noisy ReLU** dodaje niewielki szum z rozkładu normalnego

$$g(z) = \max(0, z + \epsilon), \qquad \epsilon \sim \mathcal{N}(0, \sigma^2)$$

- **Exponential linear unit (ELU)** (Clevert, 2015), aktywacje w warstwie mają średnio wartość bliższą 0, co zwykle poprawia warunki optymalizacji i prowadzi do szybszej zbieżności w stosunku do ReLU i leaky ReLU

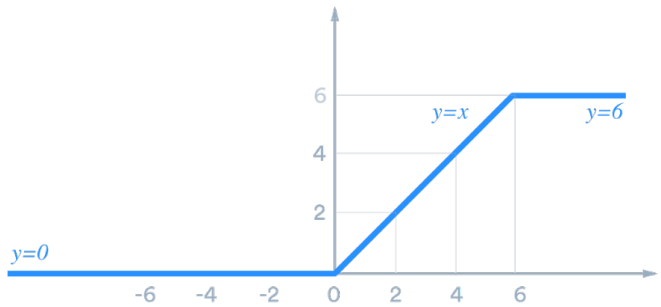
$$g(z) = \begin{cases} z & \text{dla} \quad z > 0 \\ \alpha(e^z - 1) & \text{dla} \quad z < 0 \end{cases} \qquad g'(z) = \begin{cases} 1 & z > 0 \\ \alpha e^z, & z < 0 \end{cases}$$

Rys: ☞ ELU as a Neural Networks Activation Function by Sefik

ReLU6

$$g(z) = \min(\max(0, z), 6)$$

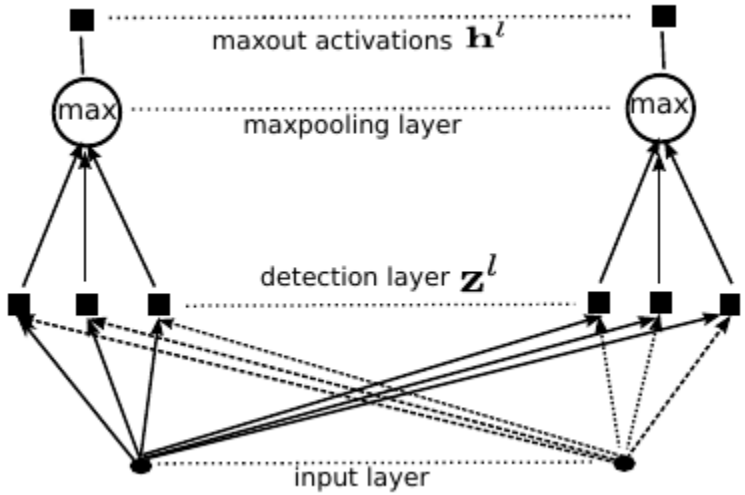

- ReLU6 jest ograniczona $[0, 6]$, co może pomóc w stabilizacji procesu uczenia i zapobiegać eksplodującym gradientom i nieskończonym wartościom aktywacji
- Górne ograniczenie przyspiesza tworzenie rzadkiej reprezentacji, dobre wyniki na CIFAR-10 (Krizhevsky)
- Stosowana w modelach mobilnych (MobileNets) ze względu na efektywność obliczeniową i możliwość kwantyzacji do 8-bitowych liczb całkowitych, co jest korzystne dla urządzeń o ograniczonych zasobach

Rys: ☞ A Practical Guide to ReLU by Danqing Liu

Maxout

$$g_i(\mathbf{z}) = \max_{j \in G_i} z_j$$

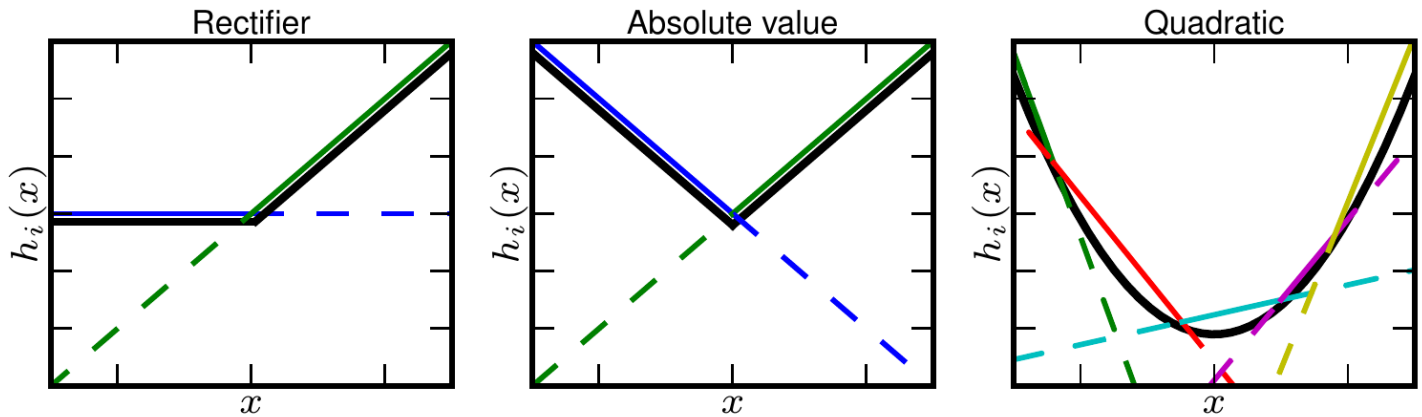
Zwraca wyjście najaktywniejszego neuronu z grupy k neuronów w warstwie, gdzie G_i to zbiór neuronów należących do i-tej grupy

$$g'(z_j) = \begin{cases} 1 & \text{dla} \quad j = \arg\max_i z_i \\ 0 & \text{dla} \quad j \neq \arg\max_i z_i \end{cases}$$

Rys:Pawel Swietojanski, Investigation of maxout networks for speech recognition.
Goodfellow, et al, (2013). "Maxout Networks". JMLR WCP. 28 (3): 1319–1327.

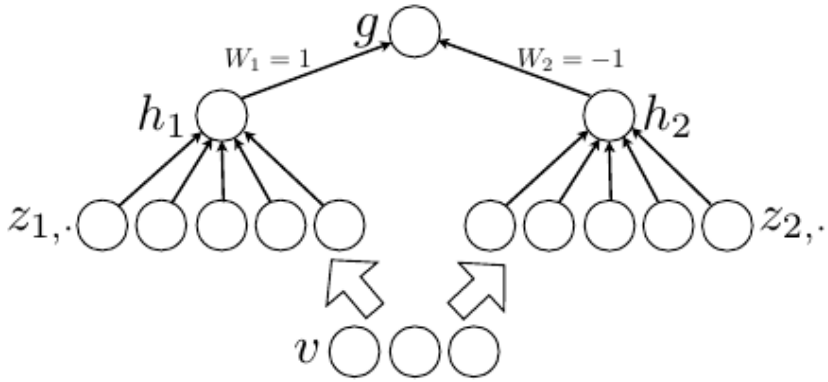
Maxout

- realizuje funkcję wypukłą, odcinkami liniową, złożoną z k fragmentów; w efekcie uczony jest kształt funkcji aktywacji

- ReLU i PReLU to szczególne przypadki Maxout
- odcinkami liniowa, więc korzystna dla optymalizacji metodami gradientowymi
- rzadka reprezentacja: większość neuronów ma niezerowe wyjścia, ale tylko sygnał zwycięzcy z grupy jest propagowany; sygnał błędu również jest propagowany tylko przez jednostkę zwycięską

Sieć Maxout

- złożenie funkcji wypukłych pozwala modelować dowolną funkcję ciągłą
- sieć z neuronami maxout jest uniwersalnym aproksymatorem
- aktywacja zależy od grupy wag, więc wprowadza do modelu redundancję, reprezentacja informacji jest rozproszona, co pozwala niwelować fenomen **katastrofalnego zapominania**, gdy sieć zapomina wyuczone wcześniej wzorce podczas uczenia nowych danych

Rys: Goodfellow, et al, (2013). "Maxout Networks". JMLR WCP. 28 (3): 1319–1327.

Maxout network on MNIST

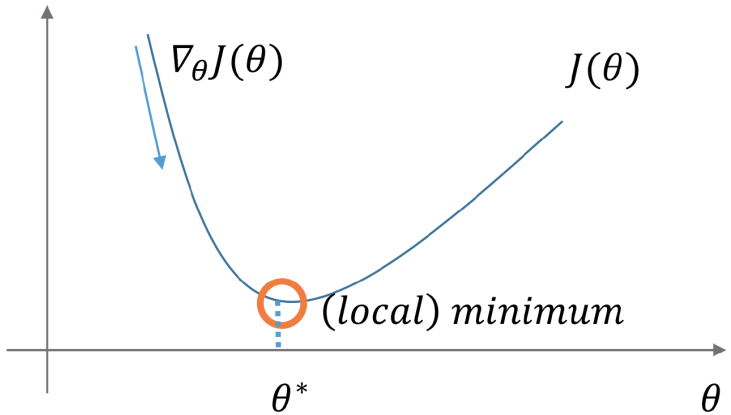
Method	Test error
Rectifier MLP + dropout (Srivastava, 2013)	1.05%
DBM (Salakhutdinov & Hinton, 2009)	0.95%
Maxout MLP + dropout	**0.94%**
MP-DBM (Goodfellow et al., 2013)	0.91%
Deep Convex Network (Yu & Deng, 2011)	0.83%
Manifold Tangent Classifier (Rifai et al., 2011)	0.81%
DBM + dropout (Hinton et al., 2012)	0.79%

Goodfellow, Maxout Networks, et al., 2013

Optymalizacja spadkiem gradientu

$$\mathbf{w} \leftarrow \mathbf{w} - \eta \nabla E$$

$$E = \frac{1}{N} \sum_{\mathbf{x}} E(f(\mathbf{x}), y)$$

- **Batch gradient descent** - dla całego zbioru, niepraktyczne dla dużych danych
- **SGD** *on-line* - stochastic gradient descent dla $N = 1$, duża wariancja
- **SGD** *mini-batch* estymacja błędu na podstawie paczki zawierającej n losowych przypadków

Jak dobrać stałą uczenia η?

Rys: S. Ruder, „Optimising for Deep Learning"

SGD z momentem (Polyak, 1964)

$$w(t+1) = w(t) - \eta \nabla E(t) + \gamma \Delta w(t)$$

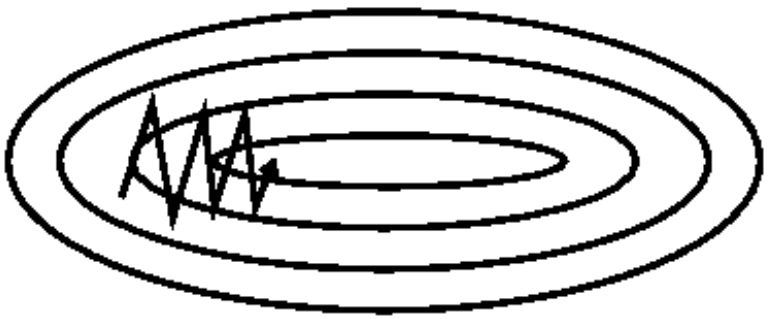
- $v(t) = \Delta w(t)$ prędkość uczenia akumuluje historyczne wartości gradientów (średnia krocząca)

$$v(t) = \gamma v(t-1) - \eta \nabla E(t)$$

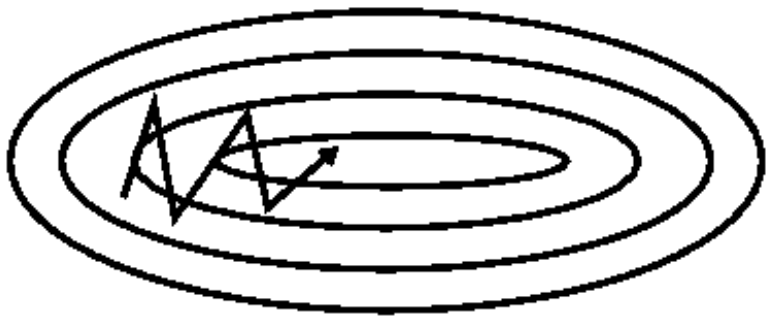
$$w(t+1) = w(t) + v(t)$$

- pęd zwiększa krok, gdy gradient nie zmienia kierunku
- redukuje oscylacje (spowalnia uczenie), gdy gradient zmienia kierunek
- gdy $\nabla E = 0$ wagi są nadal modyfikowane (bezwładność)
- typowo współczynnik $\gamma = 0.9$

Przyspieszenie zbieżności SGD za pomocą momentu

SGD bez momentu

SGD z momentem

Nesterov's accelerated gradient (NAG)

- przyspieszenie uczenia metodą momentu Nesterova (1968)

$$v(t) = \gamma v(t-1) - \eta \nabla E\big(w(t) + \gamma v(t-1)\big)$$
$$w(t+1) = w(t) + v(t)$$

- gradient $\nabla E(\hat{w}(t))$ jest liczony dla przybliżonej przyszłej pozycji

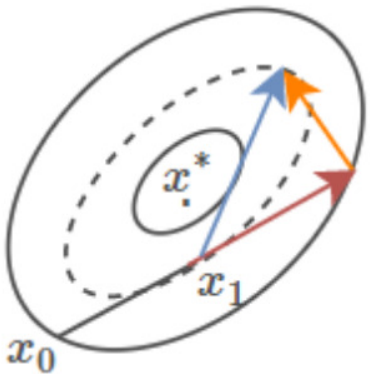
$$\hat{w}(t) = w(t) + \gamma v(t-1)$$

- trening szybciej jest w stanie zareagować na zmiany gradientu

Nesterov, Y. (1983). A method for unconstrained convex minimization problem with the rate of convergence o(1/k2). Doklady ANSSSR (translated as Soviet.Math.Docl.), vol. 269, pp. 543– 547.

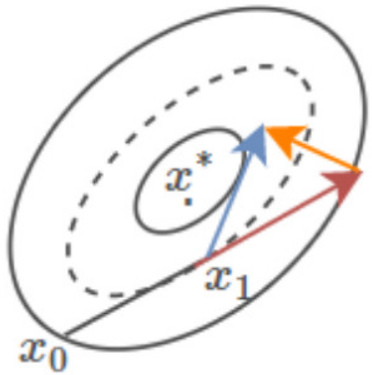
Polyak vs Nesterov

Polyak's Momentum

$$x_{t+1} = x_t - \alpha \nabla f(x_t) + \mu(x_t - x_{t-1})$$

Nesterov Momentum

$$x_{t+1} = x_t + \mu(x_t - x_{t-1}) - \gamma \nabla f(x_t + \mu(x_t - x_{t-1}))$$

Dla małych wartości η metody stają się równoważne

Rys: Ioannis Mitliagkas, Theoretical principles for deep learning, 2018

AdaGrad (Duchi, 2011)

$$w(t+1) = w(t) - \frac{\eta}{\sqrt{v(t)}} \nabla E(t)$$

gdzie $v(t)$ akumuluje historyczne wartości gradientów

$$v(t) = v(t-1) + [\nabla E(t)]^2 = \sum_{t' < t} [\nabla E(t')]^2$$

Efektywny współczynnik uczenia $\frac{\eta}{\sqrt{v(t)}}$ jest ustalany dla każdego optymalizowanego parametru niezależnie

- strome spadki funkcji błędu $\Rightarrow$ duży gradient $\Rightarrow$ mniejszy krok uczenia, szybka zbieżność dla funkcji wypukłych
- małe gradienty $\Rightarrow$ większy krok uczenia przeciwdziała efektowi znikającego gradientu
- domyślna wartość $\eta = 0.01$, zazwyczaj nie wymaga zmiany
- wada: mianownik może szybko przybrać duże wartości, co powoduje przedwczesny zanik uczenia (problem ten niwelują algorytmy RMSProp, Adadelta, Adam)

RMSProp (Hinton, 2012)

$$w(t+1) = w(t) - \frac{\eta}{\sqrt{v(t)}} \nabla E(t)$$

gdzie $v(t)$ jest wykładniczo ważoną średnią kroczącą kwadratów gradientów (EMA, *exponential moving average*)

$$v(t) = \beta v(t-1) + (1-\beta) \left[\nabla E(t)\right]^2$$

- $RMS(\nabla E(t)) = \sqrt{v(t)}$ estymacja RMS (*root mean square*)
- modyfikacja AdaGrad zapewniająca lepszą zbieżność dla nie-wypukłych funkcji
- największy wpływ na wielkość $v(t)$ mają gradienty z ostatnich iteracji
- β kontroluje skalę długości ruchomej średniej, typowo $\beta = 0.9$ (średnia z 10 kroków)
- dobre wyniki w połączeniu z momentem Nesterova

Adadelta (Zeiler, 2012)

$$w(t+1) = w(t) - \frac{\sqrt{m(t)}}{\sqrt{v(t)}} \nabla E(t)$$

gdzie $\sqrt{v(t)} = RMS(\nabla E(t))$ wyznaczany średnią kroczącą

$$v(t) = \beta v(t-1) + (1-\beta) \left[\nabla E(t)\right]^2$$

$\sqrt{m(t)} = RMS(\Delta w(t-1))$ wyznaczany średnią kroczącą kwadratów zmian parametrów Δw przybliżoną wartością z poprzedniej iteracji

$$m(t) = \beta m(t-1) + (1-\beta) \left[\Delta w(t-1)\right]^2$$

- brak globalnej stałej uczenia η ale należy dobrać współczynnik β (typowo $\beta = 0.9$)
- metoda jest heurystycznym przybliżeniem metod kwadratowych (bez wyznaczania Hessianu)
- krok Δw wykonywany jest w tych samych hipotetycznych jednostkach (gdzie inne metody 1 rzędu $\nabla E \approx \frac{1}{w}$ nie zachowują jednostki)

Adaptive Moment Estimation (Adam)

$$w(t) = w(t-1) - \frac{\eta}{\sqrt{\hat{v}(t)}}\hat{m}(t)$$

Estymaty pierwszego (średnia) i drugiego (wariancja) momentu gradientów

$$m(t) = \beta_1 m(t-1) + (1-\beta_1)\nabla E(t)$$

$$v(t) = \beta_2 v(t-1) + (1-\beta_2)[\nabla E(t)]^2$$

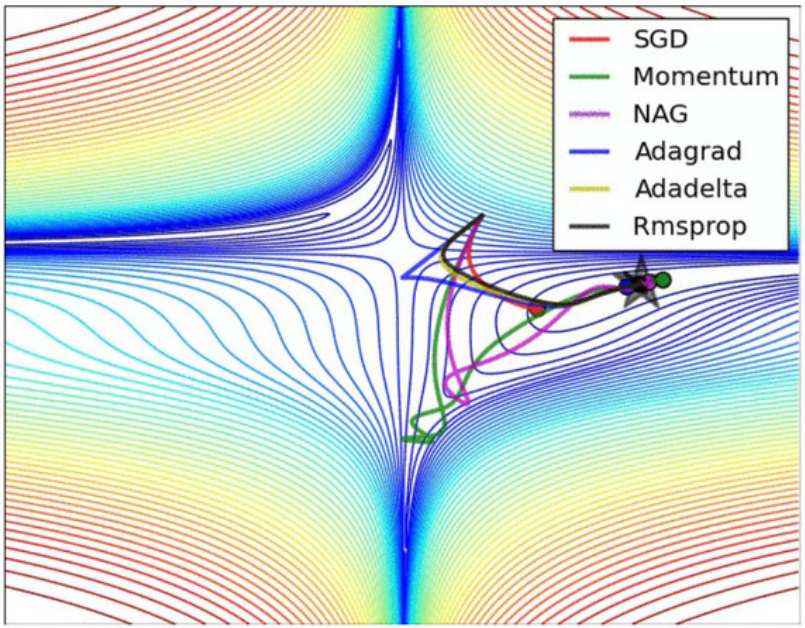
Poprawka na odchylenie w stronę wartości 0 (z powodu zerowych początkowych wartości estymaty)

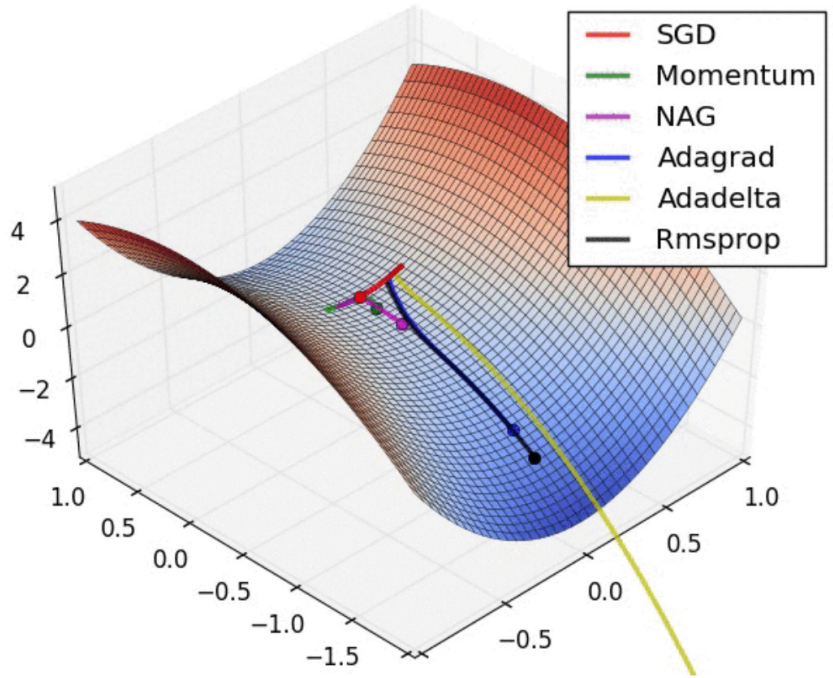
$$\hat{m}(t) = \frac{m(t)}{1-\beta_1}, \qquad \hat{v}(t) = \frac{v(t)}{1-\beta_2}$$

współczynniki zanikania $\beta_1 = 0.9$, $\beta_2 = 0.999$
stała uczenia $\eta = 0.001$

Kingma, D. P., Ba, J. L. (2015). Adam: a Method for Stochastic Optimization. International Conference on Learning Representations, 1–13

Porównanie

☞ An overview of gradient descent optimization algorithms

Podsumowanie

- DNN są dobre do analizy danych bez wyraźnej struktury, np. przestrzennej lub czasowej (sekwencje)
- w większości zastosowań aktywacja ReLU sprawdza się bardzo dobrze, podobnie jak algorytm Adam z domyślnymi parametrami η, β_1, β_2
- SGD z wykładniczo malejącą wartością stałej uczenia może dorównać algorytmom takim jak Adam